

Opstandig in huidige samenleving

Ook buiten de christelijke traditie wordt in onze tijd menigmaal een opstandige houding aangenomen. Ook hierbij kan Camus helpen.

‘Nee’ zeggen tegen

Uit een interview met de filosoof Hans Achterhuis :

Wat is een mens in opstand? Een mens die nee zegt. Maar ook al weigert hij, hij geeft niet op: het is ook een mens die ja zegt, vanaf zijn eerste impuls. Een slaaf die zijn hele leven orders heeft gekregen, vindt een nieuw bevel plotseling onaanvaardbaar'."

"Dit nee kan een slaaf zeggen, die op een dag een grens trekt," vervolgt Achterhuis, "maar het kan ook een student zijn, die op een gegeven moment zegt: nu worden er essentiële waarden overtreden, nu zeg ik nee. De opstandige mens, zegt Camus in zijn boek, 'handelt dus in naam van een waarde, die nog vaag is, maar waarvan hij in elk geval het gevoel heeft dat hij die met andere mensen deelt.' Nee, zo heb ik van Camus geleerd, is een van de belangrijkste woorden die je als mens kunt gebruiken."

Volgens Camus begint een opstand, een revolte, altijd met het gevoel 'dit pik ik niet'. De mens die zich opricht met het gevoel 'dit pik ik niet' zegt nee. In dit nee-zeggen zit ook altijd een positieve waarde verborgen: je zegt nee in naam van die waarde, die je gerespecteerd wilt zien. Heel het boek van Camus is doortrokken van het gevaar om te snel 'ja' te zeggen."

Nee betekent, en nu citeer ik opnieuw Albert Camus: 'Het heeft te lang geduurd'; 'tot hier toe en niet verder', 'u gaat te ver', en ook 'er is een grens die u niet mag overschrijden'. De opstandige slaaf zegt tegelijkertijd ja en nee. Hij bevestigt de grens en tegelijkertijd alles wat hij aan deze zijde van de grens vermoedt en wil beschermen.'

"'De mens in opstand' kun je ook lezen als een lange, grote waarschuwing tegen te snel ja zeggen. Wie ja zegt ontwikkelt een plan, een blauwdruk, een utopie. Volgens Camus kenmerken die utopieën de twintigste eeuw. En de revolutie moet de utopie dichterbij brengen. Revoluties betekenen een omkering, maar uiteindelijk leiden ze altijd tot een terugkeer naar de oude situatie. Met dit verschil dat er nu andere machthebbers zijn, die andere tegenstanders vermoorden."

Uit: Henk Steenhuis, Trouw, 23 oktober 2011.

Hans Achterhuis (1942) is filosoof en theoloog. Eind jaren zestig promoveerde hij op de Franse schrijver en filosoof Albert Camus. Van 2011 tot 2013 was Achterhuis Denker des Vaderlands.

Arabische lente: omwentelingen in Egypte

Op 17 juni 2012 werden in Egypte verkiezingen gehouden, de uitslag was dat Mohamed Morsi met 52% van de stemmen verkozen tot president van Egypte was. Na het bekend worden van de uitslag verklaarde hij dat hij als president niet alleen zijn eigen islamistische achterban zou gaan vertegenwoordigen, maar alle Egyptenaren. Hij stapte tevens uit de Moslimbroederschap. Op 12 augustus 2012 maakte Morsi bekend de legerleider en defensie-minister te hebben ontslagen en vervangen door generaal Abdul Fatah al-Sisi. Deze maatregel was genomen 'in het landsbelang', aldus Morsi.

Morsi was niet opgewassen tegen de omstandigheden in zijn land. Onder het regime van Morsi bleef een verbetering van de Egyptische economie uit, de Egyptisch pond devalueerde en er ontstonden spanningen tussen de overheersende soennieten enerzijds en de christelijke Kopten en mohammedaanse sjiieten anderzijds.

In november dat jaar kwam Morsi onder vuur, nadat hij een decreet had uitgevaardigd dat regelde dat zijn besluiten niet juridisch konden worden aangevochten, wat door velen als dictatoriaal wordt gezien. Ook had hij de belangrijkste openbaar aanklager ontslagen, met wie hij een conflict had. Volksprotesten en klachten van rechters volgden op Morsi's stappen. Ook zijn houding ten opzichte van de vrije meningsuiting kan discutabel worden genoemd: zijn vervolging van de populaire tv-host Bassem Youssef werd wereldwijd veroordeeld.

Op 3 juli 2013 kreeg Morsi, na het aflopen van een ultimatum van het Egyptische leger, samen met andere hooggeplaatste leden van de Moslimbroederschap een reisverbod opgelegd. Het leger eist dat de regering tegemoet zou komen aan de eisen van het Egyptische volk. Op dezelfde dag werd hij door het leger afgezet na een periode van protesten tegen zijn bewind. Onder het bewind van Morsi ging Egypte er

vooral economisch sterk op achteruit en werd het land onveilig, waardoor het toerisme afnam. Morsi wordt door de openbaar aanklager onder andere beschuldigd van de dood van militairen en het samenzweren met en spioneren voor de radicale Palestijnse beweging Hamas.

In een islamitische dienst vroeg een voorganger in een van de gebeden 'de Joden en zij die hen steunen te vernietigen, te laten verdwijnen, te verscheuren'. Op een video is te zien hoe Morsi hierop "Amen" zegt. De gebeden waren te zien op de staatsomroep van Egypte.

In een toespraak en een interview met Morsi bleek dat hij denigrerende opmerkingen maakte over Joden en zionisten. Hij noemde de joodse inwoners van Israël onder meer 'deze bloedzuigers, deze agressors tegen Palestijnen, deze oorlogshitsers, deze afstammelingen van apen en varkens'.

Op 1 juli 2013 stelde het leger president Morsi een ultimatum om de inmiddels ontstane politieke crisis in 48 uur op te lossen. Op 3 juli 2013 verliep het ultimatum en zette het leger de president af. Leden van de Moslimbroederschap, waaruit president Morsi voortkwam, werden onder arrest geplaatst. In een aankondiging op televisie gaf Al-Sisi aan dat president Morsi 'gefaald had tegemoet te komen aan de eisen van het Egyptische volk'. Tevens gaf hij aan dat de grondwet was opgeschort.

Bron: Wikipedia, resp. onder Morsi en Al-Sisi

Occupybeweging

De Occupybeweging is een ongeorganiseerde internationale protestbeweging die zich richt tegen economische en sociale ongelijkheid. De eerste protesten begonnen op 17 september 2011 met Occupy Wall Street en waren geïnspireerd op de revoluties in de Arabische wereld sinds 2010 en de Spaanse 15 mei-beweging in 2011.

De protesten breidden zich uit over honderden steden in de Verenigde Staten en daarbuiten, zo ook tientallen steden tijdens Occupy-protesten in Nederland. Een jaar na dato zijn nagenoeg alle vaste Occupy-protesten in Nederland verdwenen.

De protestgroepen verschilden sterk in focus, met als overeenkomst de betoging tegen de macht van grote ondernemingen en financiële instellingen die disproportioneel voordeel zouden hebben van het wereldwijde economische systeem en ten koste zou gaan van de bevolking en de democratie.

50PLUS partij

Deze politieke partij richt zich met name op de belangen van 50-plussers. De partij vindt dat deze groep onvoldoende is vertegenwoordigd in de Nederlandse politiek. Bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2012 deed 50Plus mee onder aanvoering van Henk Krol. Norbert Klein volgde Krol in oktober 2013 op als partijleider en fractievoorzitter toen deze moest opstappen.

De eerste 10 standpunten uit het partijprogramma zijn:

1. 8% vakantiegeld voor AOW'ers
2. De rekenrente voor pensioenen moet 4% worden.
3. Een minister voor ouderenbeleid.
4. Aanpakken belastingontduiking.
5. Geen verhoging gemeentelijke en provinciale belastingen.
6. Nieuwe hypothecaire leningen moeten in 30 jaar worden afgelost.
7. Afschaffen successierechten voor kleine erfenissen.
8. Versoberen wachtgeldregeling voor politici.
9. Herstel van het consumentenvertrouwen van 50-plussers.
10. Door de overheid stimuleren van internetgebruik door ouderen

Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/50Plus>

Gespreksvragen bij 'Opstandig in huidige samenleving'

- Camus opent zijn boek: *De mens in opstand*, met 'Wat is een mens in opstand? Een mens die nee zegt'.
Bekijk bovenstaande affiches 'zeg nee tegen...'
  - Bij welk affiche klinkt jouw 'nee' het luidst. Licht je keuze toe.
  - Bij welke drie affiches word je het meest opstandig?
  - Waar uit zich dat in?

- Het optreden van Al-Sisi kan als een staatsgreep tegen de wettig gekozen president Morsi gezien worden. Waar enerzijds Morsi's islamistische voorkeur en zijn houding tegenover joden en Israël kan verontrusten, was hier anderzijds sprake van een situatie waarin een democratisch en wettig gekozen bestuurder aan de kant wordt gezet.
  - Waar in deze situatie is het 'nee' van Camus van toepassing?
  - Hij waarschuwt tegen het te snel 'ja' zeggen. Is dat in de ontwikkelingen in Egypte ook gebeurt?

- Occupy heeft de deur willen openen naar een verschuiving in het publieke bewustzijn.
  - Is Occupy daarin geslaagd?
  - Is een meer effectieve vorm van opstand tegen grote ondernemingen en financiële instellingen denkbaar?
  - Hebben de kerken daar een verantwoordelijkheid in?

- De oprichting van de 50PLUS partij is een opstandige reactie op de vermeende achterstelling van ouderen in sociaal-economisch opzicht.
  - Is hun 'nee' op feiten gebaseerd?
  - Gelet op hun standpunten: verdient hun opstandig initiatief steun?